

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagós)

Aquest número 10 cèntims per tot arreu

NUMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, Rambla del Mig, núm. 20, botiga
Telèfon núm. 18692.—BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1,50.—ESTRANGER, 2,50 pessetes

Els llibres polítics

D'ENÇÀ que caigué la dictadura, han aparegut una pila de llibres polítics. Homes de la dreta, de l'esquerra, del centre han exposat llurs punts d'observació i han passat pel propi garbell l'obra dels dictadors com els ha semblat més bé de fer-ho.

Podem assegurar que la història d'Espanya no compta un altre període tan fecund en llibres d'aquesta categoria.

Francament, no sabriem dir si és un bé o un mal tanta literatura política.

Si fos escrita amb la sana intenció d'il·lustrar l'opinió sobre els problemes que se li ofereixen tenint en compte el passat, ben vinguda fóra aquesta exuberància de la jungla literària política d'ara.

No obstant, entremig d'aquèst bosc frondós de política literària, cal tenir la vista damunt d'una colla de coses.

La credulitat dels espanyols sovint corre parelles amb llur ignorància. Té tant de malfiat com d'ignorant. En aquestes condicions, és matèria propícia perquè se li facin creure les absurditats més grans. La literatura política és un bé en sentit general. Però és un mal si no es tenen en compte aquests antecedents.

Ara mateix, hem llegit un llibre que tracta d'aquesta qüestió, i, val a dir-ho, no sabriem què admirar més, si la desimboltura amb què l'autor parla de coses que solament succeïren dins el seu magí, o la credulitat amb què la gent accepta ço que hi és dit. La una cosa i l'altra ens tenen atabalats.

Tots tenim el deure de contribuir a desprestigiari el passat; per al compliment d'aquest deure no cal establir categories ni miraments; qui faci aquesta feina, mereixerà els nostres respectes; però d'això, que cau dins la raó i la justícia, a què s'estampin damunt del paper paraules que no revelen la veritat, no hi va el cantell d'una moneda, ni el gruix d'un paper de fumar, sinó la distància més astronòmica que ens plagui imaginar.

Combatre l'error i il·lustrar les gentes amb totes les proves històriques que puguin ésser adduïdes, no solament és just i necessari, ans obligatori; però aquesta obligació

ni diu ni pot dir que sigui això complet disfressant la veritat.

Combatre un mal afegint-n'hi un altre, no; combatre un mal exposant la veritat i portant-la com a ensenya, sí; sempre. En tot temps, i ara més, i més ardentment que mai.

Ja ningú no posa en dubte que sigui, el nostre, un país de sensibilitat política precària. Li ha calgut el fet de la dictadura per a preocupar-se seriosament d'allò que és

fonamental en tot poble que vol viure en llibertat. No falta sinó que, ara que es preocupa d'aquests problemes amb l'interès que requereixen, se li presentin disfressats, a través d'un prisma on la fantasia personal hi juga el més important paper.

Que faci literatura política qui vulgui i tingui alguna cosa bona i útil a dir. Servirà, així, el seu país i les seves idees. Però literatura veraç, sincera, sense adobaments ni dissimulacions.

Que sigui el reflex de la història, mes no allò que l'historiador ha volgut imaginar, no allò que pensa que degué ocórrer,

De l'una cosa a l'altra hi ha una diferència que no pot omplir el bon desig del qui es llança a escriure fulles de paper.

ANGEL PESTAÑA

Aquesta setmana no s'ha parlat de cap complot.

Ens estranya.

—Aneu al tanto, que no us canviïn el tricorni per una barretina

Boig perillós

Ho és en Benet o Beneyt Mussolini, que no es cansa d'amenaçar al cel i a la terra, d'atiar el foc de l'odi entre els homes, d'excitar els seus camises brutes contra França.

El discurs del "Duce" a Florència és un udol de llop famolenc a qui la fortor del carnatge fa delirar.

Es un lladruc de ca rabiós que vol trencar la cadena que el lliga, saltar la tanca que li impedeix mossegar i no pot.

Florència, metròpolis italiana i mundial de l'elegància, la intel·ligència i la cultura, terra ben amada de l'art, la civilitat i la llibertat, es deu haver estremit sentint aquest bàrbar bramular com un foll sota les voltes venerables de la plaça de la Senyoria.

Si Mussolini fos un qualsevol, un ciutadà particular, sense cap altre títol, demanaríem per ell la camisa de força, que a pols s'ha guanyat i a la qual s'ha fet creditor com ningú en aquests anys últims.

Mussolini, però, és cap d'un govern, comanda una milícia ensinistrada en totes les gimnàsies de la guerra i del crim, exerceix un poder sense control sobre quaranta milions d'homes, i la seva megalomania no pot ésser de més mal averany.

Ens trobem davant d'un cas com el de Guillem II de Hohenzollern a principis d'aquest segle.

El dictador italià té una psicologia i una mentalitat molt semblants a les del senyor de Potsdam.

Al kaiser d'Alemanya li va costar la corona, el seu militarisme morbós. Però Europa el va pagar amb deu milions de vides.

Es de suposar que d'una aventura bèl·lica no en sortiria gaire més triomfant el nou Cèsar de Roma.

¿Ara, però, també, per ofegar-lo, serà necessari un mar de sang?

El balanç de la dictadura

RECORDEU aquell famós manifest del 13 de setembre de 1923? El general Primo de Rivera, en erigir-se dictador d'Espanya, va citar els motius que l'induien a prendre aquella determinació. No podia avenir-se que la nació seguis la folla carrera que havia emprès, portada per homes indignes, cap a la perdició. El seu arrelat patriotisme no li podia permetre veure el problema mai acabat del Marroc; a la nació, segons ell, no hi havia ordre. La Hisenda era un cau de lladres. La premsa feia causa comú amb els amants del desordre; el Parlament no era prou potent per a fer-se valer llur autoritat. Les responsabilitats, tantes vegades demanades, no s'arribaven a exigir. Vivíem en completa immoralitat, érem uns descastats i perversos. El caciquisme imperava i era un mite la llibertat d'acció. L'exèrcit era fictici; els cossos eren gent sense preparació i sols feien "jarana". El regionalisme feia es-

Cal exigir responsabilitats. No pot ésser que es passegin tranquilament pel carrer com el comte de Montseny, el baró de Viver, Ponsà, Via Ventalló, etc.

I ara que parlem de Via Ventalló. Aquest individu, quan la dictadura, volgué mutilar-nos una informació sobre els asils de Barcelona ens digué que sols la deixaria publicar si li permetíem retocar-la i refer-la ell al seu gust. Guardem les proves d'impremta. Les publicarem algun dia.

tralls en els reconcs hispànics més addictes, i, ai las! el pobre català, el qui tenia la sort d'ésser fill d'aquesta terra, era el culpable de tots els mals que consecaven la nació, amb llur parla, llurs actes, llur escandalós separatisme.

Aquell manifest, primer dels quaranta mil que devia llegir-nos sis anys després, tocava més teclcs que cap orgue. (No diem de cap piano, perquè n'hi ha poques amb comparació, ni volem dir que el general dictador toqués l'orgue. No s'espantin, doncs, els que encara són admiradors del seu record.) L'home, animat creurem dels millors desitjos, va començar la tasca de sanejament de la nació. Es va rodejar d'altres persones, primer militars, i més tard, militars-civils, que la nació va entendre el secundaven. (Nosaltres som dels que sempre creguérem que durant la dictadura tots els papers eren al revés.)

Anaven passant els sis anys, quatre mesos i tretze dies de dictadura. Tota l'obra de la política anterior es va enderrocar. Les mides eren una successió de notes i més notes, i la "Gaceta" sortia enfarfegada de noves lleis que, com totes les d'una dictadura, trepitjaven les de la nació constituent. Va regirar-se de dalt a baix l'or-

ganització del poble; anava imperant més l'arbitrarietat que la mateixa llei, i sols s'imposava la voluntat d'un home que, sota el pretext de salvar la seva pàtria, l'anava enterrant en combinació dels qui el secundaven o l'inspiraven.

I més tard, què? El dictador va ensopegar amb una de les seves notes. Potser fou la més sincera, la que va escriure l'home, no el governant, la que li exigí la retirada. Sol, menyspreat per tota la colla que l'adularen, que li feien creure que la nació en pes estava amb ell i la monarquia, morí lluny de la terra que el veié néixer.

Els seus darrers dies se li mostraren cruels. Va veure com s'anava enderrocant —no tan de pressa com el poble desitjava— l'obra que havia fet en col·laboració. Sentí les amargors del fracàs; home a la fi, pogué comprendre que cap, cap, de les coses que va esmentar en llur primer manifest a la nació espanyola, no havia solucionat. Deixadesa? Ineptitud? Mala col·laboració? Sí, tot plegat. Perquè el dictador no era polític, tractava el poble com un "quinto"; ell era militar, i sabia manejar el sabre; però no la nació. Era inepte com a governant, i volgué allargar un règim que cada dia se li feia més difícil. No trobà la col·laboració de ningú dels qui sabien, més bé que ell, les coses de la nació i es rodejà dels qui, directament, l'enviaven al fracàs.

Per això ara, en fer el balanç de la dictadura, ens trobem que, en finir aquella, quedaven al Marroc seixanta mil soldats i una fabulosa despesa de tres-cents milions de pessetes anyals, la qual cosa demostra la negativa solució d'aquell problema. L'ordre, en els darrers sis anys, no fou assolit mai: de mica en mica ens anàvem assemblant a Portugal i Mèxic. Sortíem a revolta i conspiració diària. La Hisenda ha anat a can taps. La premsa, fora quatre paperots que s'afartaven amb els diners de la nació, va ésser-li, sempre, hostil. El Parlament és demanat ara més que mai. Les responsabilitats no varen ésser mai tractades ni ho haurien estat per anys que hagués viscut la dictadura. La immoralitat fou més excessiva que mai, i recordar-ho causa vergonya. El caciquisme tenia un bon paladí en ell mateix i llurs assessors. L'exèrcit se li dividí en absolut. El regionalisme ha fet irrupció en llocs on no l'havien sentit a penes, i avui és un sentiment que se sent a tota la península, i el català, amb llur parla, llurs actes, llurs sentiments pairals, assolí el màxim grau.

Quin és, doncs, el balanç de la dictadura? A la seva data no hi ha ni una sola partida. En el càrrec n'hi ha una que val per totes: sis anys, quatre mesos i tretze dies de pseudo-governament, que ha costat a la nació un retrocés lamentable, digne d'ésser recordat per tota aquesta generació que encara sent la coïssor de les fuetades en ple rostre.

Recordeu, catalans, els qui feren causa comú amb el dictador. Nosaltres fórem —i som— els qui patírem més la seva follia

persecutòria. No hem d'oblidar-ho tan fàcilment, ni ens hem de deixar enlluernar per petites concessions oportunistes. A la canalleta se'ls ensenya un caramiel, per a dar-los una clatellada!

DOMÈNEC DIUMENGE

Un periòdic madrileny parla dels negocis que durant la dictadura feren el duc de Tetuan, el senyor Calvo Sotelo i el comte de Guadalhorce.

Estan processats el duc de Tetuan, el senyor Calvo Sotelo i el comte de Guadalhorce?

Notes polítiques

La U. P. de la Rambla

Tor el personal de la U. P. de la Rambla dels Estudis ha estat acomiadat.

Sembla que el comte de Montseny i el baró de Viver no es volen sacrificar més, i han decidit plegar l'establiment.

Suposem que no demanaran traspàs!

Encara és president?

Diuen que ha estat a Barcelona l'ex-tinent general Milans del Bosch a presidir el Comitè Cotoner.

INTENCIONS

LA VEU DE LA MISÈRIA

CADA dia s'accentua al món el drama tràgic de la misèria. Del món —que cada dia és més una bola podrida— n'escapa un clam de misèria. Ningú, però, no vol oír, no vol atendre aquest clam. I el que l'oeix i vol fer-lo oír als altres, se'l mira amb estranyesa i amb menyspreu; se'l té per un home perillós, d'idees subversives.

Aquesta veu adolorida de la misèria, que hauria de desvetllar l'amor i la pietat, desvetlla, al contrari, la indiferència o l'odi. El món burgès cada dia és més egoista, més immisericorde.

Julio Senador Gómez, en un article publicat fa poc, citava els següents eloqüentíssims casos:

A Blanca (Múrcia), Ramon Soler, emprès per la fam, roba una grapada de faves tendres. És detingut, i no podent sofrir el dolor de passar per lladre, es penja a la cella de la presó. (El Liberal, 7-5-20.)

A Madrid, Margarita Baena, de vint-i-set anys, vídua i amb tres fills, es llença sota les rodes d'un tramvia. El conductor evita l'atropell, però immediatament es llença al pas d'un automòbil, però, per sort, tampoc aquesta vegada no aconsegueix el seu intent. Detinguda, declara que havia volgut suïcidar-se "per manca de recursos". (El Liberal, 13-5-20.)

A Saragossa, un obrer és atrapat amb dos quilos de patates robades a l'estació del Nord. És detingut i després deixat anar per la poca importància del robatori, però en sortir es clava dues ganivetades al coll. Conduït a l'hospital, demana als metges que acabin de matar-lo "perquè no pot viure havent deixat d'ésser un home honrat". (El Liberal, 8-6-20.)

A Villarreal (Castelló), un home es llença al pas del tren i queda destroçat. Se li troba un llibret de paper de fumar en el qual ha escrit lo següent: "Em mato per la inhumanitat tan inhumana que hi ha. Vui treballar i no em volen. No vui robar. Què haig de fer? Cercar la mort, que vol a tot-hom". (El Liberal, 19-6-29.)

A la carretera de Madrid a Toledo és trobat el cadàver d'un home que no ha pogut ésser identificat. Havia mort de fam. (El Sol, 29-10-29.)

Per la carretera de Madrid a Extremadura caminava un matrimoni amb dos fills petits. Defallida, la dona es rendí al cansament, aixoplugant-se en una barraca propera al quilòmetre 9. El marit i els fills es separaren d'ella per a demanar alguna ajuda. A poc la guàrdia civil la trobà ja cadàver. Havia mort de fam i de fred. (La Llibertat, 21-11-29.)

Encara és president?

... .. censura ... ..

S'ha de mantenir el jurament

L'ex-ministre senyor Rodríguez de Viguera ha dit:

"Soy militar, y, como todos, he jurado, pero también juraron otros, entre ellos el difunto general Primo de Rivera, y faltaron a lo jurado cuando lo tuvieron por conveniente."

Molt bé, home! Però nosaltres tenim el dret de no creure en les persones que no saben mantenir el seu jurament.

Olivella homenatjat

Diiumenge passat, al restaurant Popular de l'Exposició, se celebrà un banquet d'homenatge al regidor Olivella.

Seieren a la presidència els senyors Rocha, Ulled (R.), Iglesias (E.), Velilla, Serracalara, Roure, Polo, Morales Pareja, Montaner, etc.

Hi van concórrer uns 1.500 comensals

Ara que amb això de l'indult han sortit alguns reclosos —no tots els que nosaltres voldríem i mereixen sortir— i a la presó hi ha lloc, ...per què no hi entren tots els que per dret s'han fet mereixedors d'entrar-hi?

Al carrer no hi fan cap falta.

A Monforte, Maria González, soltera i amb un fill de deu mesos, tractava de vendre diversos objectes de procedència sospitosa. Detinguda, declarà que venia de la fira de Villasarrià, on tota la nit havia implorat la caritat inútilment; que, empenya per la fam i amb el fill tremolant de fred, entrà, sense ésser vista, en una fonda, on no trobà menjar, però sí aigüerdent del qual va beure. Després prengué uns plats i coberts que intentà vendre en arribar a Monforte. Durant la seva declaració sofri un desmai. (El Liberal, 23-11-29.)

A Zamora és trobada, morta, una dona de vint-i-vuit anys en un casalot abandonat. S'ha pogut comprovar que havia mort de fam. (El Liberal, 9-12-29.)

A la carretera de València a Saragossa, prop del poble de Maria, és trobat, mort de fred i de fam, un vell que no pogué ésser identificat. (El Sol, 24-12-29.)

A Matiaño —Santander— Hermeni Yagüe, de trenta-quatre anys, se suïcida llençant-se sota les rodes del tren per no poder trobar feina. (El Sol, 13-1-30.)

A l'Hospital Provincial de Madrid mor de fam Feliu Alvarez, ingressat en l'últim estat d' inanició. (El Liberal, 17-2-30.)

A Sevilla, uns veïns de la barriada d'Amate recullen un home estès a terra. A la casa de socors hom comprova que havia mort de fam. (El Sol, 28-2-30.)

A Madrid, Alexandre Mauri, paleta sense feina i expulsat del seu domicili, vagà pels carrers amb una filleta seva de dos mesos en braços. Veient-la morir, la porta al dispensari. La criatura ja havia mort, de fam. (El Sol, 10-3-30.)

Aquest clam de dolor emplena el món. I tots els que tenen una casa, una família i un déu es tapen les orelles per no oír-lo, per no escoltar-lo.

Si no per pietat, sinó per amor, l'hauríem d'escoltar per egoisme, per instint de conservació. Hauríem de pensar que quan aquestes mans obertes del pobre que ara demanen, humilment, "una caritat per l'amor de Déu" es cansin de veure's buïdes, es clouran i s'alçaran en un gest terrible i vindicatiu.

Lluís CAPDEVILA

Tampoc no s'ha parlat del general Martínez Anido, ni del general Barrera, ni d'altres generals que ara descansen de la seva actuació durant la dictadura.

També ens estranya.

Correu de l'Estranger

LA GUERRA CIVIL A XINA

Les episodis sagnants alternen, a Xina, amb les negociacions maquiavèliques. Després d'un drama, una comèdia. A penes una combinació sembla tenir probabilitats de reeixir, hom descobreix un nou complot que tot ho tira a rodar.

Així, que és inútil que al governament de Nanquín es proclamí el poder central d'una Xina unificada. En realitat, sempre existeixen nombrosos adversaris que no acaten la seva autoritat.

De fet, la immensa república groga no ha estat mai completament sotmesa a una autoritat única. I els diversos caps que s'han succeït des de 1911, no han arribat a imposar una disciplina uniforme i efectiva.

Es cert que en mig d'infinites vicissituds, Xiang-Khai-Xek ha representat, millor que cap altre, l'opinió anti-estrangera, la lluita contra els privilegis imperialistes, el desig d'una pàtria més pròspera i més culta. Però en tractar d'organitzar políticament la nova Xina, ha topat, com tots els altres generals, amb dificultats insuperables.

La cosa és ben explicable. La Xina és un vastíssim país de 350 milions d'habitants molt diferentment educats, que no tenen els mateixos costums, que no parlen la mateixa llengua, que no tenen una noció clara, a la manera occidental, del que és una pàtria.

Així, que tots els caps militars que han tractat, fins ara, d'imposar un sistema unitari, han sucumbit sota la coalició d'altres caps gelosos de llur independència o dels avantatges particulars de què gaudien.

Després d'un curt període de calma, durant el qual Xiang-Kai-Xek semblava dominar el moviment, els atacs contra el govern central han començat de bell nou. Xiang-Kai-Xek ha vist alçar-se contra ell els generals que participaren al seu enlairament. La situació és molt confusa, i hom no creu que el govern de Nanquín pugui dominar-la.

No seria ja hora d'acabar amb els sistemes unificadors i amb la plaga de generals que pertorben la pau del país?...

LA DIPLOMACIA DE BRIAND

La 59.ª sessió del Consell de la S. D. N. ha tingut més importància per les converses diplomàtiques que s'han descabdellat al marge de la Conferència, que no pels treballs tècnics de l'ordre del dia.

Aquestes converses són la base dels comentaris de la majoria de la premsa europea. Les relacions franco-italianes han atret fatalment l'atenció general. Ara no era cosa d'assolir resultats decisius, ans simplement resultats psicològics, facilitant les properes negociacions entre París i Roma.

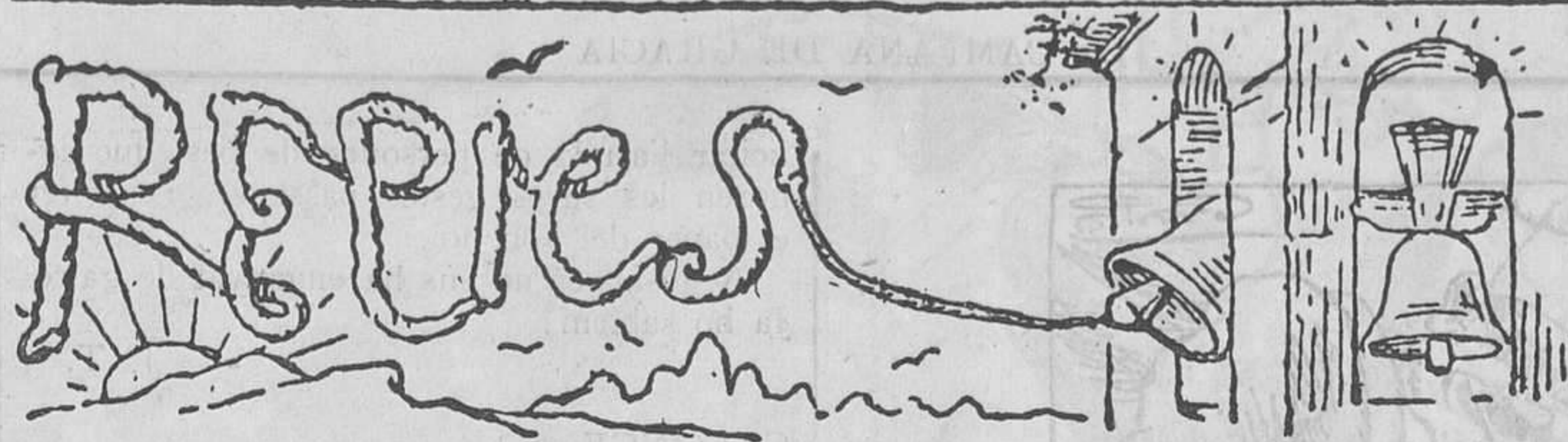
En això excel·leix precisament la diplomàcia de Briand. "Le Journal de Genève" escriu: "M. Briand té un sentit de les realitats internacionals únic entre els homes de la seva generació. És un entusiasta de la unió d'Europa i sent per la guerra un horror pregon i sincer. La seva ambició és figurar entre els grans constructors d'un món millor. La seva bona intenció de desfer els malentesos dreçats entre França i Itàlia ningú no la posa en dubte."

Per entendre's, tanmateix, han d'ésser dos. Les més recents manifestacions de Mussolini en aquest sentit no són pas massa tranquil·litzadores. Hom creu que el pròxim discurs de Mussolini serà encara més agressiu que el darrer.

I és que el feixisme necessita, per a vi-

No deixeu que tornin a intervenir en política els Alba, Romanones, els García Prieto, els Cambó, els Bugallà, els Ossorio i Gallardo. Aquests són tan funestos com els de la dictadura.

Ja sabem qui s'haurà alegrat que no hagin deixat entrar a Macià; Puig i Cadafalc. Li fa tan poca gràcia Macià a Puig i Cadafalc! Diria tantes coses de Puig i Cadafalc, Macià!

MACDONALD CANVIA DE CAMISA

Amb la repressió violenta a la Índia, el ministeri laborista MacDonald està quedant molt malament, està quedant pitjor que malament.

La confiança que en un principi inspirava MacDonald ha desaparegut per sempre. En boca d'ell la paraula laborisme és una paraula vana.

MacDonald—ho demostra amb la seva llastimosa actuació a la Índia—s'ha passat al camp burgès i ha esdevingut tan miserable com tot lo burgès.

LA FANTASMA DE DON RAMIRO

I el famós Ramiro de Maeztu, ambaixador de la dictadura? Què s'ha fet del catolícissim i avorridíssim Ramiro de Maeztu, que no ha sabut més que doblegar l'esquena i adorar les sotanes i el diner?

Encara és viu? Si ho és, ho sentim per ell. Ara, sense dictadura ni possibilitats que n'hi torni a haver—perquè n'hem quedat massa escarmentats—, ho passarà molt malament.

ELS QUE NO TREBALLE... PERQUÈ NO TENEN FEINA

Es calcula que avui dia hi ha, al món, uns trenta-cinc milions d'obres sense feina. I aquest nombre fantàstic—ai las!—creix encara de dia en dia.

On anirem a parar? Quant d'esment cal que posin ací els governs, en rectificar la desastrosa política econòmica de la dictadura, de no augmentar més el nombre de treballadors parats!

GUERRA I PAU

Per a remeiar la crisi que actualment sofreixen la majoria dels països, cal consolidar la pau i reduir sense contemplacions les despeses d'armaments.

La guerra ha empobrit sempre els pobles—la classe obrera sobretot—en benefici d'una exigua minoria.

La pau ha estat sempre, en totes les èpoques, el principal factor de benestar per a les classes humils.

Cal treballar, domes, per la pau. Cal exigir, cal imposar la pau.

UN QUE HI LLUCA

"Convé molt—ha escrit aquests dies un polític català—no confondre l'amplitud d'idees amb l'amplitud de mànegues."

ELS QUI RETORNEN

Josep Ausiró, perseguit i condemnat per la dictadura, per suposats insults a la bandera, ha retornat a la terra. Benvingut sia.

UN DE MENYS

El general Martínez Anido ha passat a la reserva. Segons ha dit, vol restar allunyat de tots els mals de cap de la política... fins que el vagin a cercar.

Nosaltres desitgem que triguin força.

re, un règim d'alta temperatura. Però la febre pot donar tan sols un vigor passatger. A la llarga, el cos es depaupera i mor.

Els desafiaments que Mussolini llança als quatre punts cardinals i a França en particular, no són nous. No hi ha res de nou sota la capa del cel. És el mateix to que emprava el kaiser en els seus famosos discursos. I cal no oblidar que, per grotescos que fossin, ens van portar la guerra.

L'orgull imperialista ha dut, sempre, els pobles que l'han escoltat, a les pitjors catàstrofes. Si amb les seves imprudències el "Duce" provoca un conflicte, si no escolta els consells que de tot arreu li donen els amics sincers d'Itàlia, augurem que el bòlid famós del discurs mussolinista produirà un seguit d'hecatombes... en les mateixes files feixistes.

EL COIXET

"Així deu ésser (es referia a l'autorització d'actes públics); però si cada vegada que obre la vàlvula, sent aquests temors, haurà de suspendre'ls moltes vegades, i no hi ha motiu per tot això".

I nosaltres afegim: I tornaran a tancar la vàlvula, perquè senten xiular-los massa.

UNA FRASE

El comte de Güell ha dit que té la convicció que Catalunya és sincerament monàrquica. Ací no hi cap allò de: "Val més creure-ho que anar-ho a veure". S'ha de dir al revés.

DE L'AMNISTIA

Els processats en rebel·lia per la causa de Garraf no hi entren. Els polítics tampoc.

Ara sí, ara no: sembla el joc de l'enfadós. Catalunya, convalescent d'una llarga epidèmia vol la medicina a cullerades soperes. No com la quitxalla, barrejada amb aigua i sucre.

UNA ALTRA CREU

El Govern ha concedit la Gran Creu del Mèrit Naval a un bisbe. No sabem veure a què pot venir aquesta distinció. A no ésser per lo molt que sabem nadar... entre dues aigües.

VAL MÉS CREURE-HO...

En un districte de l'Argentina, en ple camp, passejant-s'hi un home, va obrir-se-li la terra als seus peus i va caure a una galeria on hi havia una mòmia de dona, rodejada d'utensilis d'or i argent de gran valor.

Diuen que es dona molta importància a aquest descobriment. Si les mòmies causen sensació, brindem als arqueòlegs argentins un viatge a Espanya. Quedaran parats; aquí les comptem a dotzenes.

ESQUELA GRATUITA

La U. P. de la nostra ciutat, que amb tanta pompa vivia en un pis de la Rambla dels Estudis, plega. Han acomiadat el personal. Els seus grans puntals, baró de Viver i comte de Montseny, cansats d'afluixar la "mosca", han decidit tancar-la.

Déu l'hagi ben perdonada!

ELS CONVERTITS

Han estat llençats crits d'alerta dels qui fins no fa gaire havien figurat als rengles de la U. P. i ara es converteixen en republicans, catalanistes, lligueros i altres partits.

Cal que totes les entitats polítiques exigixin la procedència de llurs proponents. Del contrari, aquestes rates rosegaran els fonaments del seu edifici ideològic.

UN VALENT

En el "Centro de Dependientes", un empleat l'empreguà a trets contra la gent que ballava.

L'home va sentir-se valent.

D'aquesta feta, els que hi van, volen aprendre el ball de bastons.

Un altre que també hi vol ésser

BALDOMERO Argente, polític d'un oportunisme repugnant, que havia emmudit feia temps per sort nostra, ha llençat un esgarip a l'Acadèmia de Jurisprudència. L'ha llençat per a justificar-se de la seva actuació durant la dictadura — a. f. p. —, i perquè ara vol tornar a actuar. Perquè el senyor Baldomero Argente és dels que actuen sempre amb els que manen.

Però l'han fet callar. Així haurien de fer callar tants altres que també volen remenar les cireres.

EL NOSTRE PEQUIN

"Venite ad me"

III

RECORDO perfectament el text d'una estampeta religiosa que de menut va regalar-me un company de col·legi. Les figures de la litografia eren ni més ni menys que de litografia. Un Nostre Senyor radiant, il·luminat, pulcra i unes criatures jovials, fresques, robustes. El Senyor els cridava; ells amb la docilitat d'una ovella s'hi acostaven. "Veniu a mi!"

* * *

En petjar tot just el sorral negre de "Somorrostro", una cridòria monumental, una promiscuïtat de lladrucs de ca i de plors d'infants m'ha fet estremir de cap a peus. Arreu infants! Infants melangiosos, semi-esquelets, espatlluts, embrunits més que del sol, de la immundícia. Nus. Amb la fe de naixement patològica de cara al cel, ajaçats a la sorra o arrecerats als lloms d'una barca. Les noies i els nois amb franca barreja paradisiaca. Uns es barallen a tall de Tunney per un bocí de pa pastat amb fang. Avenç cap a la platja i allí hi ha un avallot ultratarrenal. Un turó de bordegassos, de carn feta a la taxa lúbrica d'uns pares insensats. Sí, sí! Manyocs de carn a preu fet! Fills de l'anèmia, del contagi, de la febre, de la fam. Encara un altre núvol de mainada que amaguen la decrepitud entre el serrell flonjo de les onades.

I enllà gossos famolencs, bruts, amb un tic de ràbia a punt d'explotar, que també es barallen a dentellada neta. Abans de dirigir-nos cap a les barraques, caus de talp, pregunto a uns pescadors per què l'aigua del mar, on per tot és una pinzellada de blau de Prússia, allà és tan obscura, tèrbola, podrida.

—Estem minats de clavegueres, senyor— em contesten impertèrrits, com si estiguessin minats d'higiene.

Segueixo per entre les barraques, i també per tot criatures, més criatures, vinga criatures. Uns xavals s'enfilen per una paret plena d'espines, com sargantanes alades. Una dona grenyuda, asseguda en una bóta, escarxofada, du dos nins de bolquers sense bolquers, aferrats endebades a les mamelles, dos d'entortolligats entre les faldilles i un sagal grandoi que amoxaina un gat — rara avis! — lluent, rodó, satisfet de la vida, i encara la corba solemne de la maternitat... i encara dues nenes pel-roges que vénen plorant i pidolant pa. Quina Niobe, refum! Però una Niobe apàtica, que les vicissituds li han empedreït el cor i li han fet perdre l'amor filial. Als plors de fam dels fills, a penes arriba alçar les espatlles.

* * *

Tanta proximitat enllaminarà estadísticament als caps de la nació. La raça es assegurada. Oida, com creix la nació! Però de quina faisó més trista, més dramàtica. Quins fills donaran al demà aquests infants tuberculosos, anèmics, avariòsics? El cant de la raça, la festa de la sang, s'hauria de commemorar erigint sanatoris, cases de salut i d'assistència maternal, i no amb la pompa d'uns mots pronunciats a frec de copa de xampany. El "venite ad me" de la litografia religiosa l'hauria d'interpretar l'Estat i els municipis. Per la festa de l'arbre no es planta un esqueix?; doncs, per la festa de la raça plantem un sanatori.

Glorios el jorn que la raça crii nins com pintaven el de Jesús, Murillo i Van Dyck i no com els pintava Cezanne, orellosos, depimts, corsecats!

FENICEX.

La setmana hotelera

—Quina poca gràcia deu fer aquesta setmana que ens dediquen, a tots els que no tenen treball ni pa

Mussolini, l'home nefast d'Itàlia

LA megalomania, la vanitat immensa i immensament grotesca de Mussolini està ensorrant Itàlia en l'extravagància i l'embrutament. L'actuació dictatorial de Mussolini ja no és un afer de política nacional; ja és un afer de moral pública que interessa per un igual a tots els homes d'idees i sentiments liberals del món.

Creiem sincerament que Mussolini és un malalt que desvarieja; un cas clínic; un alienat que sofreix mania de grandeses; un malalt que s'hauria de posar en mans d'un psiquiatra.

Ara mateix, un diputat ha dit que "la filosofia no és més que una fase sobrepasada del desenrotllament humà; que temps a venir no pot ésser més que una ocupació exclusiva d'erudits o una curiositat secundària, i que el filòsof no és més que un tipus mental inferior".

Això ho ha dit un diputat a la Cambra. En realitat, aquest diputat parlava per boca de Mussolini. A Itàlia, avui, no es parla sinó per boca de Mussolini.

Que és una boca a la que ja és hora de fer emmudir.

PONT D'ARMENTERA

Què fa la nostra joventut?

El jovent de Pont d'Armentera fa la viu-viu; fa la vida de passa com puguís. No es preocupa per res de l'espiritualitat ni de les coses que en l'actualitat interessaven a tothom.

L'hem vista —la joventut— indiferent a les darreres sotragades de llibertat, i més indiferent, encara, a les lectures escaients.

Què fa la nostra joventut? —ens preguntem.

Salvant sempre rares excepcions, el jovent del nostre poble és un zero a l'esquerra.

I això ens dol; ens dol força.

LLENS

ANGLÈS

EL dia 1 de maig vàrem inaugurar una plaça amb el nom de Pi i Margall. Una gran gentada acudí al lloc, per oír i dansar les sardanes que per aquest fi tocaren.

Cal felicitar el nostre regidor En Salvador Costa, per la referida festa i haver aconseguit que Pi i Margall, aquest gran patrici, pugui tenir el seu nom en una plaça d'aquesta població.

El nostre Ajuntament no va fer acte de presència a la inauguració. Cal recordar-ho. PEI

CANET DE MAR

Es prepara, per al vinent dijous, un festival pro-reclusos polítics i socials. Tindrà lloc a l'"Ateneu Obrer" i serà representada l'obra de N'Enric Antó i Ferrer que porta per títol "Llàgrimes de sang".

Tot fa esperar que la vila de Canet de Mar podrà recaptar una bona suma pels nostres empresonats.

X

IGUALADA

LA nostra ciutat s'ha inaugurat recentment un curs de gramàtica catalana. Ha estat a l'Ateneu; entitat obrera que està condemnada a la presidència perpètua d'un burgès que, com tots els politiquets d'ocasió, han fet més canvis de camisa que pèls tenen a la closca.

Es llasimós dir-ho, però la nostra primera societat pateix d'una dictadura vergonyosa. No impera res més que la voluntat del president, i a nosaltres, que coneixem pla bé totes les coses, ens dol veure com s'inaugura un curs de llengua catalana per homes tan respectables com Artur Martorell, Pompeu Fabra, J. Grant i Sala, i entre ells s'hi barreja el president, senyor Sabaté, que, durant la dictadura, va proscriure de la societat totes les coses nostres, arribant a eliminar la llengua catalana de tots els impresos, pissarres i avisos de la societat.

Però ja hem dit que ell és home oportuníssim. Ha cregut arribada l'hora de sol-

licitar l'ajuda de persones de pes, que ignoren les seves gestes passades, i ha fet el paper del bon noi.

A nosaltres no ens ha enganyat de gaire. Ja ho sabem!

J. T.

CALONGE

QUAN pujà la impopular dictadura, foren nomenats, per tal d'administrar nostra hisenda municipal, uns senyors ben des-aprensus, per cert, que s'erigiren en amos i àrbitres dels destins econòmics i polítics del poble.

I quina administració, la llur, amics...! Fou l'època de les "vaques grasses", un temps fastuós, sens precedents... De memòria, de Calonge, no es recorda de semblants disbauxes. Sense mires, ni control, ni "delicadesa" es tiraren milers i milers de pessetes per la finestra, pervenint gairebé a exhaurir la "Caja" i recaiguent tot, com és natural, damunt les costelles del pobre contribuent.

Poble, cal que jamai oblidis la desastrosa i punible gestió d'aquesta gent que, tard o d'hora, haurem de cridar a comptes! Eren aquests els "incondicionals" de la dictadura, homes reaccionaris, mal intencionats, que no foren prou objectius per admetre que la "Casa de la Vila" havia d'ésser espill de la bona gerència dels interessos del poble, Casal de la Democràcia, en tots els conceptes, i la convertiren en baluard d'un caciquisme partidista. Que caigui damunt d'ells la greu responsabilitat de llur censurable comportament, i rebin, mentrestant, el menyspreu i la reprovació de tot el poble.

Són els noms de tots aquests homes de la dictadura que també demanem siguin posats en lletres majúscules a la Llista negra que amb tant de civisme i oportunitat LA CAMPANA proposava d'obrir dies enrera.

VOLNEY

Un judici d'Unamuno sobre Cambó

EN una intervü amb Miquel de Unamuno que publica el periòdic *Nosotros* —al qual saludem des d'aquestes pàgines amb molt afecte i simpatia—, l'autor de *Nada menos que todo un hombre*, parla de Cambó en els següents termes:

"...Cambó, ademàs, tiene prisa por jugar —abans ha dit que Romanones i Cambó són esportius i s'entretenen en el joc de fer i desfer milions—, gastar, moverse, figurar. Hay hasta causas físicas que le llevan a ello. Siente tan corta en el tiempo su vitalidad, que tiene prisa por dibujar su figura en la Historia de algún modo, como sea; entraría en un ministerio, sería dictador o haría cualquier otra cosa."

Aquestes paraules, que a nosaltres ens semblen justíssimes, segurament són les que han fet més mal al santó de la "Lliga".

—Ara, no, home!

J. V.—Anirà, si ho deixen passar.

A.—Es publicarà, però feu-los més curts.

J. B. (Pineda).—Si no pot anar avui, la setmana entrant.

S. F. R.—Ni l'un, ni l'altre; no es poden publicar.

M. M. (Sarreal).—Tampoc no podem complaure-us. Aquests temes els reservem per als redactors.

R. (Puigreig).—Creiem haver-ho rebut per altre cantó.

Un Torrero.—Ho aprofitem per un repic.

J. T. (Igualada).—Va.

A. G. (Salt).—No és prou interessant. L'imitau-vos a la ressenya d'actes, car disposem de poc espai.

S. M.—Va, però us recomanem els feu més curts.

S. M.—Es massa llarg. Si l'escurceu a la mitat, torneu-lo a enviar i us el publicarem.

J. d'O. (Puigreig).—Es massa personal.

P. del Ll. (Sant Vicents de Castellet).—Més curt i escrit en una sola cara de paper, ho llegirem.

Un bohemí.—No pot anar.

C. R.—Us diem igual. No obstant, us felicitem per la idea.

J. B. (Sarreal).—Massa personal. Envieu altres coses.

Pessic (Cadaqués).—Molt defectuós. Proveu altres coses, a ésser possible, més curtes.

X. (Canet de Mar).—Va.

AQUEST NUMERO HA PASSAT PER LA CENSURA

Impremta "La Campana", Om, 8, Barcelona

Les energies polítiques

Molts crits al començament, per acabar, quan s'és vell, no sentint-se'l ni del coll de la camisa